

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:2

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder. Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE N.V. — Goes
Telefoon No. 2424 — Postrekening No. 36000

Abonnement: f4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f10.— per jaar. Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Onze medewerkers. — Hoofdartikel: Is er een „tusschentoestand“? XXI. — Gedicht: Zwaar is mijn hart. — Uit de Schrift: Wie maakt er een eind aan? Maleachi 1:10. — Kerkelijk leven: Het „Getuigenis en Graven“ der 21 Friese predikanten. Houwerzijl. Evangelisatiecongres Geref. Kerken te Amsterdam. Militairen. Dialoog. Samenspreking. Het roer om? — Uit het pol. en soc. leven: Ravinek c.s. vluchten in „het misverstand“. Uit het kamp der „anders liggende“ collaborateurs. — Opvoeding en onderwijs: De kerkelijke strijd en de opvoeding van onze kinderen. — Stemmen uit onze Kerken. — Groninger brieven. — Korte berichten. — Gedicht: E. Thesauri Ecclesiae!! — Kerkinieuws.

ONZE MEDEWERKERS.

Na den terugkeer van ons blad stelden we in uitzicht, de namen van onze medewerkers te publiceren. Tot nu toe stelden we dit uit, a. omdat we wilden zien hoe het met de vrijmaking zou gaan, b. omdat er even sprake was van een ander orgaan, dat opgericht zou worden (met een speciaal doel) en misschien bij onze uitgeefster zou verschijnen.

Nu we in zake de eerste kwestie eenige maanden, en in betrekking tot de tweede eenige weken geleden te weten kwamen, hoe het stond, konden we beginnen onze medewerkers, voorzoover nog noodig, te vragen of wederom aan te kondigen.

We hebben reeds gezien, wie geregeld meewerkten den laatsten tijd. Hun namen geven we straks, als de lijst volledig wordt opgemaakt.

Heden ontvingen we toezegging van medewerkerschap, voor 't eerst of bij vernieuwing officieel aan te kondigen van de H.H. Prof. P. Deddens, Prof. Dr. S. Greijdanus, Prof. B. Holwerda, Prof. C. Veenhof, lector Ds D. K. Wielenga.

We zullen over enkele dagen de correspondentie kunnen voortzetten en hopen zoo de lijst straks te completeren, en af en toe mededeeling te doen.

K. S.

HOOFDARTIKEL

IS ER EEN
„TUSSCHENTOESTAND“?
door Prof. Dr. K. SCHILDER.

XXI.

Ook andere Schriftgedeelten zijn er, waarvan te zeggen valt, dat ze onleesbaar, d.w.z. niet in goeden zin verstaanbaar zijn, tenzij men uitgaat van het bestaan van een tusschentoestand als openbaringsgegeven.

We denken hier aan plaatsen, als Lucas 16 aan het slot er een is. Het is de gelijkenis van den rijken man, die „in de pijn“ (de pijniging) ontwaakt, Abraham ziet, en Lazarus in diens schoot, en dan vraagt, of Lazarus kan worden gezonden naar zijn broeders, die nog in leven zijn, opdat de overkomst van een doode hen tot bekeering roepe.

Zeker, dat is een gelijkenis. En gelijkenissen hebben een eigen wet van verklaring. En het is eenvoudig dwaasheid, in de inkleeding van het verhaal elke bijzonderheid te verstaan als mededeeling van telkens weer dogmatisch bewerkbare stof.

Maar er zijn toch grenzen aan ons onvermogen in dezen. De gelijkenissen zijn geen sprookjes. Het sprookje is in de romantiek geliefd geweest; want het rekent met alle categorieën grondig af; het werpt tijds- en ruimterelaties vrijmoedig overboord; het speelt in en ook met een „wereld“, die er niet kan zijn. Niet alsoo de gelijkenissen van Christus. Ofschoon zij geen historie verhalen, willen zij toch onderwijzen; de historische in-

kleeding dient de openbaring van zekere gedachten. Met de werkelijkheid van het kosmische leven wordt dan ook geenszins een spel gespeeld; integendeel: daarvan wordt in het ontwerp der gelijkenis juist uitgegaan; zij vormt daarvan den onderbouw, het substraat; zij is het „raam“, het „schema“ zelf, waarin de in de gelijkenis „verhaalde“ dingen kunnen gebeuren.

Wie hierop acht geeft, moet toch wel tot de conclusie komen, dat de Heiland, tenzij Hij zich zou accommoderen aan het plumpe bijgeloof, in de parabel van Lucas 16, slot, ervan uitgaat, dat er een tusschentoestand is. Die is het kader, waarin het verhaal gebeurt en alleen gebeuren kan. Het verhaalde wordt in dat schema geprojecteerd.

Immers, de beide mannen-in-kwestie, de geloovige bedelaar en de ongeloovige rijkard, zijn gestorven. De één is in de glorie, de ander in de pijniging. En beiden bevinden zich nog vóór de wederkomst van Christus, vóór den jongsten dag. De rijke man immers heeft nog broeders op aarde; zijn familie leidt nog haar gewone leven; er is nog mogelijkheid van bekeering. De dag der dagen is nog niet geweest. En toch is er bij beiden bewustheid van den staat, die eenzijdig den rijkard, anderzijds den bedelaar is toegewezen. Er blijft natuurlijk binnen dit kader zeer veel, dat duidelijk het kenmerk draagt van „inkleeding“ te zijn, en niet meer; zoo het „gesprek“ tusschen Abraham en zijn ongehoorzame kind; de druppel water op de tong; en wat dies meer zij. Maar het kader zelf, dat maakt die inkleeding mogelijk. En het kader is: een bewuste toestand, die valt tusschen het individuele sterven en den dag der dagen.

Nu kan men tegenwerpen: de Heiland laat zich hier niet over uit. Want: Hij heeft zich maar aangepast bij de joodsche begrippen van dien tijd.

Maar daartegenover stellen wij, dat gereformeerde Schrift- en Christus-aanvaarding anders spreekt. Zij erkent wel een accommodatie, een aanpassing van Christus en van de Schrift aan wat de menschen uit vroeger dagen leerden, dachten, zich voorstelden, maar erkent niet een overnemen van wat daarin scheefgetrokken was, en slechts als bijgeloof te brandmerken viel. Wie overneming van inhouden van bijgeloof of ongelooft door Christus zou leeren, of zou meenen, dat de bijbelschrijvers zelf zich daaraan „wagden“ (of zelfs geheel „argeloos“ het doen), die zou in strijd komen met wat de Schrift zelf ons leert aangaande de betrouwbaarheid van Christus als Hoogsten Profet en Leeraar, zonder eenige zonde of dwaling; en die zou ook aan de inspiratie der Schrift te kort doen.

Het zelfde gedachtenschema zouden we ook, maar dan in eenigszins andere samenhang, willen vasthouden bij de lezing van Openbaringen 6:9-11: het visioen van het vijfde zegel. Men kent zijn inhoud: de zielen der martelaren roepen met groote stem: hoe lang, o heilige en waarachtige Heerscher, oordeelt en wreekt gij ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen? Hun wordt dan gezegd, dat zij nog een kleinen tijd zouden rusten, totdat ook hun mededienstknachten zouden vervuld zijn, die gedood zouden worden evenals zij. We hebben, in polemisch verband, reeds een en ander dienaangaande opgemerkt: doch willen thans iets daaraan toevoegen in thetischen zin.

Allereerst over dat „rusten“; nauwkeuriger gezegd: nog rusten; nog scherper omgrensd: rusten totdat de tijd voldragen, de wereldloop geëindigd, de antichrist uitgeraasd zal zijn. Het hier voor „rusten“ gebruikte grieksche werkwoord is, zegt prof. dr. S. Greijdanus (Komm. Botenburger, 156), „niet maar = zich stil, of rustig houden, vgl. Luc. 14:5; I Thess. 4:11; Marc. 3:4, doch rust genieten, uitrusten en zich verkwikken, vgl. 14:13; Matth. 11:28 e.a.“ Nu moeten dus eerst de martelaren der toekomst de eindstreep

ZWAAR IS MIJN HART....

*Zwaar is mijn hart en somber zijn mijn oogen
wanneer ik denk aan al wat is geschied:
De Kerk, de Kerk, zij vindt geen mededoogen
en luistert naar de tegenrede niet.*

*En groot is mijn verdriet van deze dingen;
het broederleed blijft brandend door mij gaan,
dat zij, met wie wij eertijds samen gingen
de roep tot eenheid tegen blijven staan.*

*Want het geloof is niet slechts brooden breken
en drinken van den wijn en verder: rust.
Maar tevens gouden woorden mogen spreken
als kind'ren, van God's adeldom bevestigd.*

*Laat af dan van het liefdelooze pogen
tot spreken van het eigen-wijze woord,
en weet dat wij dan „Amen“ zeggen mogen
indien het zelf uit Zijn mond is gehoord!*

*Zwaar is mijn hart en somber zijn mijn oogen
wanneer ik denk aan al wat is geschied.
De Kerk, de Kerk, wil zij nog mededoogen;
hervindt zij nog den weg dien zij verliet?*

J. L. J.

hebben bereikt. „Daarom moeten de gedooden daarop wachten, in zalig rusten“. (Greijdanus, a.w. 157).

Positief wordt dus binnen het visioen vastgelegd:

- a) er is een bewust bestaan van deze martelaren na hun sterven;
- b) hun bestaan is „rusten“, positief gesproken;
- c) hun tegenwoordig bestaan gaat in een ander over na den jongsten dag;
- d) hun huidige staat is nog niet wat hij daarna zal wezen.

Nu kan men zeggen: we hebben hier te maken met een visioen; en daar kan men niet veel mee beginnen, als 't erop aankomt, dogmatische leerinhouden eruit af te leiden of ermee te ondersteunen.

We geven dat graag toe.

Maar we herhalen: ook bij het visioen zijn er grenzen wat dit onvermogen van ons in onze dogmatische bewijsvoering betreft.

Hier denk ik aan een vraagpunt, dat eens in bespreking kwam ('t was in de dagen tusschen 1919-1922, Geref. Th. Tijdschr. XXI, 2/3) naar aanleiding van dr. V. Hepp's constructies aangaande den ondergang van den Antichrist. In zijn boek over den Antichrist had dr. Hepp, althans in den 1sten druk beweerd: dat de antichrist de wereld zal tyranniseren en de kerk zal terroriseren 1290 dagen; dat wie volhardt tot den einde zal klimmen tot 1335 dagen; en dat deze dus den Antichrist zal overleven. De „conclusie“ was „getrokken“ uit Daniël 12:11 en 12. Ter rechtvaardiging van zijn „conclusie“ had dr. Hepp gewezen op het onderscheid tusschen profetie en apocalyps. Hij had opgemerkt, dat Daniël apocalyptisch is, nog meer dan Ezechiël, en toen het onderscheid tusschen „profetie“ en „apocalyps“ aldus geteekend: „De profetie neemt de toekomst waar met het bloote oog. Wat dicht bij ligt is het duidelijkst, wat zich verder verwijderd valt hoe langer hoe vager te onderscheiden. En heel in de verte schijnt alles ineens te vloeien... De apocalyps daarentegen maakt als het ware gebruik van een telescoop. Zij trekt de dingen uit schemerige verte vlak voor zich. Afstanden verzwinden..... De tafereelen behoren wel bij elkander. Zij vormen te zamen een cyclus, een kring van ingrijpende feiten uit het laatst der dagen. Maar